

Komentar na RISS

Stran 1, odstavek 2: Manjka akcijski načrt o vsebinah raziskav, se pravi o tem, v katera področja bo RS načrtno več vlagala za raziskave, predvsem v povezavi z energetskega / podnebnim prehodom

Stran 1, odstavek 4: glede avtonomije je nujno izenačenje statusa javnih raziskovalnih zavodov in univerze (mdr. vidno v kontroli napredovanj, verjetno tudi v sredstvih).

Stran 2, odstavek 2: »Naravne nesreče, gospodarske krize in klimatske spremembe, so samo dodatno opozorilo, da...« Opozorilo koga, Zemlje?

»Znanost prinaša preizkušene postopke in originalne rešitve, njen razvoj pa«, morda ne bi bilo slabo v preambuli podati definicijo razvoja znanosti.

»v desetih letih postopno povečanje javnih sredstev, namenjenih znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti na 1,25 % BDP;« Pri predstavitev novega zakona se je večinoma pojavljala številka 1 % (<https://radioprvi.rtvlo.si/2020/01/znanstveniki-nimajo-veliko-pripomb-na-predlog-novega-znanstvenoraziskovalnega-zakona/>); Državni svet: najmanj 1% http://www.ds-rs.si/sites/default/files/dokumenti/mnenje_predlog_zzrid_epa_1723_viii.pdf. Torej, katera številka drži? Tudi če 1,25 %, je cilj odločno prenizek. Strategija bi moral biti bolj ambiciozna. Postavlja se tudi vprašanje dinamike; menimo, da bi večje financiranje moralo narediti zelo odločne korake, in sicer tudi s pomočjo sredstev sklada za okrevanje in razvoj.

<https://www.delo.si/novice/slovenija/v-vreci-za-znanost-bo-kmalu-en-odstotek-bdp/>)

»... zagotavljanje dostopa do vrhunske raziskovalne infrastrukture in njeno sprotno posodabljanje (s poudarkom na digitalizaciji na vseh ravneh), kar bo ustvarjalo privlačno raziskovalno okolje;« k privlačnemu raziskovalnemu okolju prispevajo tudi to urediti?

»zagotavljanje transparentne mednarodne evalvacije raziskovalnih organizacij in postopkov izbora financiranih znanstvenoraziskovalnih aktivnosti;«; to je zagotovo nevroalgična točka trenutnega sistema, ki jo je treba nasloviti s treznim premislekom.

»proaktivno uvajanje načel odprte znanosti;« vprašanja, ki se pojavljajo v zvezi s tem. Kako z javnimi spodbudami, mehanizmi kontrole itd. vplivati na »trg znanstvenih revij«, kjer gre za premočan vpliv podjetij. Kako ohranjati pri življenju samostojne revije (izdajatelj raziskovalna ustanova, univerza ali strokovna organizacija) v hudi konkurenci založniških multinacionalk (kjer glavnino delovno intenzivnih nalog opravijo večinoma v Indiji).

Stran 3, odstavek 1: »Gospodarska rast in družbeni napredek morata biti v funkciji krepitve blagostanja človeka.« Tu je v celoti umanjkal trajnostni razvoj. Morda takole: ... morata podpirati trajnostni razvoj, izboljšanje kakovosti življenja in blaginjo vseh.

Stran 3, odstavek 3: potrebno intenziviranje oblikovanih podpornih instrumentov, v ukrepu 8.4 je govora o projektnih pisarnah, na strani 10 pa o pisarnah za prenos tehnologij. Le pri slednjih so eksplicitno omenjene spodbude za njihovo vzpostavitev. Kaj pa vzpostavitev in podpora projektnih pisarn? Le z boljšo institucionalno in nacionalno podporo lahko dosežemo večjo stopnjo uspeha na najprestižnejših programih.

Stran 4, odstavek 1: »Znanstveno raziskovalni in inovacijski sistem bo trdno vpet v Evropski raziskovalni prostor«; mogoče bi bilo treba pogledati tudi izven okvirov EU in se intenzivneje povezovati s Kitajsko, ZDA, Indijo...

»Povečal se bo ugled in privlačnost poklica raziskovalke«, zajeti bi bilo potrebno tudi povečanje ugleda znanosti v družbi in zaupanje v znanost. Epidemija koronavirusne bolezni je razkrila tudi to plat znanosti.

»... bo Slovenija postala privlačna destinacija za tuje raziskovalke in raziskovalce«; to je izjemno zahteven in verjetno težko dosegljiv cilj. Privlačnost države je sklop vrste dejavnikov, od katerih vsi niso povezani z akademskim sistemom v tej državi.

Stran 4, odstavek 3; med temi tremi področji prvo zagotovo ni široko. Ali pa je morda pod računalništvom mišljena široka tehnična in tehnološka platforma. Ali druga alineja zajema celoten spekter družbenih vprašanj. Kaj pa kultura?

Stran 5, cilj 1.2; menimo, da bi bilo dobro opredeliti zeleno preobrazbo.

Stran 5, cilj 1.3; ali bo za doseganje tega cilja izpeljana specializacija ali prioritizacija znanstvenih disciplin?

Stran 5, cilj 1.5; raziskovanje in visoko šolstvo bi bilo potrebno utiriti v enoten sistem (akademski, plačni itd.). Kdo so visokošolski sodelavke in sodelavci, da morajo biti posebej omenjeni?

Stran 5, 1.7; kako so definirane vodilne države? Po komu se zgledujemo? Po vodilnih inovatorkah ali po tistih, ki so v srčici zunanje politike vsakokratne vlade?

Stran 6, 3.2, ali torej RISS temelji na treh stebrih. Katere so inovacijske ustanove, če pod ena razumemo inštitute in pot 3 univerzo? Opredeliti in konkretizirati stabilno financiranje – je to 80% programsko in stalno ter 20% projektno ali tako kot na univerzah: 100% stalno in 20% projektno – izenačiti financiranje raziskovalnih in visokošolskih ustanov

Stran 8, ukrep 1; Odlična znanost je lahko tudi nacionalna, a kasneje vstopa v mednarodni prostor – ne sme se pozabiti na krepitev nacionalne znanosti in slovenske znanstvene terminologije – vsaka družba mora najprej zagotoviti nacionalno odličnost, šele nato je lahko mednarodno primerljiva in konkurenčna.

Stran 8, ukrep 2; Zagotoviti možnost vzpostavitve novih znanstvenih disciplin – znotraj ved, po vzoru mednarodne klasifikacije in možnost multidisciplinarnega povezovanja disciplin brez omejitev

Stran 8, ukrep 2; Večja vključenost in zaposljivost MR-jev v raziskovalni skupini, ki jih je usposobila – kader, ki mora nadaljevati temeljne in inovativne usmeritve raziskovalnih skupin.

Stran 9, 3.6; občanska znanost; najpogostejši prevod citizen science je znanost za državljane, kar verjetno ni najbolje, mogoče znanost občanov/državljanov.

Stran 9, 5.4; kaj pomeni ocenjevanje kakovosti raziskovalnih organizacij. Ali se predvideva institucionalno ocenjevanje, ali je govora o ocenjevanju projektnih predlogov. Na kaj bo upoštevanje enakosti spolov vplivalo, na financiranje?

Stran 9, 6.1, zakaj samostojne? Verjetno bi bilo smotno spodbujati znanstvene kariere, ki naj bodo vpete v obstoječe strukture (programi) in jih izboljševale.

Stran 10, 6.3; skozi celoten dokument se čuti zaprtost znotraj Evrope. Kaj pa globalna konkurenca in znanje in odličnost zunaj Evrope?!

Stran 10, 6.4; kako? Izločitev iz plačnega sistema javnih uslužbencev?

Stran 10, 6.5; to se lepo bere. Kako pa to doseči, je pa drugo vprašanje.

Stran 10, 6.6; Kako? Finančne spodbude, posebni mehanizmi ali blažji vstopni pogoji?

Stran 10, 6.7; Ukrep je treba preurediti, da se pravilno bere. Raziskovalna infrastruktura se nanaša na ustrezno okolje in ne na talente.

Stran 10, 7.3, ciljno financiranje raziskovalnih projektov; ali to pomeni dodaten mehanizem?

Stran 10, 7.4; se zbriše, je enak kot 7.3.

Stran 10, 7.5; v absolutne ali relativnem smislu

Stran 10, 9.2; kdo oziroma kako se določijo prednostna področja?

Stran 11. 10.5; (Vključno z odcepljenimi ...)

Stran 11. 12.6, oprostitev davka bi lahko razširili.

Stran 15, Odlična znanost in prioritizirana ZNANOST (ali kaj je mišljeno)
Težave s terminologijo. Ali je mišljeno, da je celotna temeljna znanost odlična, ali da je pionirska znanost odlična? Ali sta odlična in prioritizirana znanost na nasprotnih polih. Tudi priotirana znanost je lahko (bi morala biti) odlična. Zdi se, da si nasproti stojita curiosity driven in challenge driven znanost. Mogoče znanost, ki jo žene radovednost in znanost za reševanje družbenih izzivov?

Stran 30, odstavek 1; zato, da bodo ESFRI infrastrukture dosegle še večji multiplikativni učinek oziroma da se pozitivni učinek z ustanove v zadostni meri (in ne s preveč birokracije) prelije prek sodelujoče ustanove (nacionalni hub) do drugih nacionalnih ustanov, bi bilo potrebno nadgraditi (spremeniti) zakonodajo na način, da bi omogočala večjo fleksibilnost pri porabi sredstev in nakazilih med ustanovami v nacionalnem omrežju.

Stran 33, zadnji odstavek; Aplikativni projekti niso samo usmerjeni v gospodarstvo, temveč v razvojne smeri v humanistiki in družboslovju